

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

zhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo; Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Prestolni govor ob sklepu državnega zbora 22. aprila 1885.

Častita gospoda obeh zbornic državnega zbora! Veseli Me, da morem koncu ustavne dobe Vašega postavodavnega delovanja izreči Svojo zahvalo in priznanje za pravo spoznanje in ocenitev državnih koristi, katero je Vas vodilo pri Vaših delih, in za požrtvovalnost, katero ste pokazali v Svojih sklepih.

Sklepali ste o mnogih važnih predlogih, katere Vam je predložila Moja vlada.

Vojna moč države se je bistveno povzdignila in utrdila po Vašem patrijotičnem delovanju, ob jednem so se pa našla sredstva za zboljšanje plače invalidom, za preskrbovanje potrebnih udov in sirot tistih, kateri so v vojni padli in za podporo rodovinom ob mobilizaciji k vojski poklicanih.

Po volilni reformi, katero ste sklenili, dobilo je mnogo pridnih in vrlih državljanov jedno najvažnejših političnih pravic, h kratu se je v številnej skupini veleposestnikov v Mojej českej kraljevini olajšalo izvrševanje volilne pravice.

Skrb za duševne interese vseh narodov ste pokazali po dobro premišljenih, vzgoji in omiki mladine primernih sklepov, in ravno tako z osnovo novih in z razširjenjem že obstoječih učilnic, zlasti ste obračali svojo pozornost na obrtno šolstvo, da se povzdigne tako domače delo.

Tudi za položaj dušnih pastirjev ste se zanimali in precej storili za njega zboljšanje. Zares veseli so pa uspehi Vašega dela, kar se tiče narodnega gospodarstva in prometa.

Zakoni, ki se tičejo razširjenja splošnjega avstro-ogerskega carinskega okrožja in revizije carinskih tarifov, povzdignili so proizvodstvo in trgovino, novo sklenene pogodbe s prijateljskimi državami so pa pospešile mejnarodni trgovski promet in pravno občevanje.

Dovoljenje precejšnjih svot za regulacijo Donave je v precejšnji meri zadovoljilo naj-

važnejše interese države in Mojega glavnega in prestolnega mesta Dunaja.

S svojimi sklepi o obrtnih nadzornikih, času primernih premembah obrtnega reda in rudniškega zakona ste mnogo storili za povzdigo male obrti, urejenja razmer mej dajatelji dela in delalci, ter za varstvo življenja in zdravja poslednjih.

Dalje ste izdelali za prosep kmetijstva, zakon o odvratanji in zatiranji živinske kuge, komasacijski zakon, predpise o urejenji določnih tekov vode, zakon o pospeševanju zemljine kulture po zgradbah pri vodah in o naredbah za neškodljivo odvajanje gorskih potokov.

Da se preprečijo, kolikor se da, opustošenja po elementarnih nezdodah, začeli ste delo obširnega regulovanja rek, zlasti na Koroškem in Tirolskem, s tem, da ste za to dovolili precejšnje svote iz državnega zaklada — delo, katero se bode razširilo na druge dežele, zlasti na Galicijo, kjer pogostem povodnji napravljajo mnogo škode, naj se tako obvaruje država in dežela tacihih nezdod, prebivalstvo pa bede.

S tem, da ste pritrdili upeljavi poštnih hranilnic, in olajšali davek obrti in kmetijstvo podpirajočim posojilnicam in enakim zavodom, ste mnogo storili za prosep kmetijstva in obrtnije. Z zakonom, ki ima varovati proti nepoštenemu postopanju pri kreditnih podjetjih, in z zakonom za varstvo upnikov nasproti postopanju plačila nezmožnih dolžnikov njim v škodo ste obvarovali prebivalstvo proti oderuškem izsesovanju in povzdignili zaupanje v obrtnem in trgovskem prometu.

Polno priznanje gre temu, kar ste storili za razvoj naših železnic. Parovoz vozi danes blago od skrajnega vzhoda države skozi Arlberg; z napredujočim podržavljenjem železnic povzdignil se je določujoči upliv države na te vrste prometa. Avstrijsko železnocestovje se je po gradnji železnic od strani države in od strani zasebnikov na podlagi zakona o lokalnih železnicah tako popolnilo, da so vse dežele

v povišanej meri teh občil deležne. Vašej delavnosti se je posrečilo zgladiti pot urejenju težkega in v gospodarskem oziru važnega vprašanja o Severnej železnici. Z mnogobrojnimi družimi zakoni, katere ste sklenili deloma na predlog Moje vlade, deloma iz lastne inicijative, ustregli ste mnogim željam prebivalstva.

Vzlic povišanih bremen državnim financam, katere je zahtevalo pospeševanje kulturnih nalog, se je posrečilo s povzdigo narodnega gospodarstva in vsled pripravljenosti, s katero ste pritrdili predlogom Moje vlade, katere so imele namen povišati državne dohodke, se je posrečilo približati se bolj k smotru, da se doseže ravnotežje v državnem gospodarstvu. Državni kredit se je povišal. Pridobila so se resna jamstva, da se vspešno rešijo vse financijelne naloge.

Častita gospoda obeh zbornic državnega zbora! Kakor rad hvaležno priznavam, kar se je storilo, tako se tudi Vi lahko z zavestjo, da ste zvesto izpolnjevali Svoje dolžnosti, ozirate nazaj na Svoja dela in trud, ter na njih uspehe za blaginjo Mojih narodov, katerim vsem z jednako ljubeznijo naklanjam Svojo deželnoočetovsko skrb.

Naše dobre razmere z vsemi vlastmi opravičujejo pričakovanje, da se državi nadalje ohrani mir.

Pod blagoslovom miru bode Moja vlada z vstrajnostjo in udanostjo za državno blaginjo **nadaljevala pot, katero je nastopila**, njene naloge izvrševala, da začeto delo dovrši, ustavno delavnost dalje razvije in doseže smoter, kateri se strinja z **Mojimi nazori, željami in nadami**.

Tedaj priporočam Vas vse varstvu Vsega mogočnega, in zagotavljaoč Vam svojo vztrajno milost, sklenem to zasedanje državnega zbora.

Nova postava zoper potepuhe.

Siromakov je čedalje več. Milodarnost posameznikov pa tem žalostnejše pojema, čem bolj se nekrščansko brezverstvo širi. Zato smo prisiljeni zmiraj več za siromake trošiti iz javnih blagajnic, kar pa zopet občinske, okrajne in deželske doklade kvišku ženē. Sicer pa za prave siromake vsakdo rajši nekaj žrtvuje. Drugače je zastran navideznihi siromakov ali potepuhov. To so namreč ljudje, ki bi še lahko delali in si kruha služili, pa nečejo. Beraška palica se jim v rokah ugrije, da je ne morejo pustiti. Potepljejo se po vseh okolica, oblazijo vse vesi, hiše, farovže, zlasti ob velikih cestah. Bliže mest, trgov, kopaljšč so za kmetske ljudi uže neznosna nadloga. Če jim ne ustrežeš, imaš se njih jeze dostikrat po pravici bati. Treba jim žveplenke in fajfe pobirati, kedar jim prenočišča odreči ne moreš. Hiše in sobe

moraš vedno zapirati; same ženske in otroci še pa varni niso doma. In čeravno enemu le kaj malega podariš, nabere se v letu znatna svota, ker jih vedno več prihaja. Zoper potepuhe so ljudje uže marsikaj počenjali. Tako so po nekod na Nemškem občani sklenili, da ne obdarijo nobenega tujega berača, nobenega potepuha — z denarji, videvši, da vsaki penez precej v „šnopspotiki“ obvisi. Drugod so sklenili potepuhom dela ponuditi, na primer kamenje tolči za ceste. Prvo je na primer v Göttingu tako pomagalo, da je vedno menje potepuhov tje prihajalo, namreč prvi mesec 314, drugi samo 168. Še boljše ustrašili so se potepuhi dela; prvi mesec, ko še dela ni bilo, navrelo jih je 168, drugi mesec pa samo 26, in tretji 18. Tako se potepuh dela boji! Rajši strada, ali drugam beratit krene, da mu le delati ni treba.

Pri nas vzdramil se je državni zbor in sklenol ravno te dni zoper potepuhe dve postavi, ki bodete kmalu od cesarja potrjeni. Treba je takih postav, ker si posamezne občine same in zdatno pomagati ne morejo. Če ena potepuhe odpodi, dobi jih druga. Vrh tega dosedanje postave potepuhom ne morejo prav do živega. Vse prebivalstvo, zlasti kmetsko, bo torej novi dve postavi povprek rado vsprejelo. —

IZMEJ teh dveh novih postav nalaga ena deželam, mestom okrajem, itd. prirejati posilnih delalnic (Zwangsarbeitshäuser). Tje bodo pa gosposke zapirale potepuhe, da bodo prisiljeni delati. Da bodo pa gosposke prijemale prave potepuhe, v to bode služila druga postava, katera zaukazuje: 1. kdor se brez posla, brez dela okoli klati, pa ne more dokazati, da ima za čim živeti ali si vsaj pošteno ne prizadeva prilike dobiti, da si kruha služi, ta je potepuh in se kaznuje z zaporom od 1 do 2 mesca; 2. kdor na javnih prostorih ali od hiše do hiše berači, ker delati noče, in kdor nedoletne osebe k beračenju napeljuje, otroke izpošilja ali v beračenje drugim prepušča, dobi trdnega zavora od 8 dni do treh mesecev; 3. za delo sposobne ljudi, ki nimajo dohodkov, pa tudi nobenega poštenega posla ne ter so nevarni osebam po imetju, more gosposka pozvati in jim naložiti, da v določenem času dokažejo, kako se pošteno živijo. Če tega iz lenobe ne storijo, pridejo v zapor od 8 dni do 3 mesecev; 4. vsaka občina zamore potepuhom dela ponuditi proti plači v denarjih ali živežu. Če se branijo delati, denejo se v zapor od 8 dni do 1 meseca; vlačuge se bodo kaznjevale.

Novi dve postavi ste sicer ostri, a potrebni. Sedaj bode mogoče potepuhom do živga prihajati. Vsakdo namreč, ki zavoljo gori navedenih prestopkov v zapor pride, vtakne se potem v posilno delalnico, kder bode si moral sam kruha služiti.

Komu se imamo zahvaliti za ti dve postavi? Našim narodnim, slovenskim poslancem pa konservativcem obeh zbornic, zlasti v gosposkej. Liberalni gospodje so proti glasovali, kar je dobro pomniti. Tem se toraj vsak potepuh bolje usmili, kakor delalec poštenjak in davkeplačilec.

Str.

Gospodarske stvari.

Pridelovanje graha.

Praktičen obrtnik ima le tako blago v svojem skladišču, po katerem kupci poprašujejo, in katero se najbolje izplača. Drugega blaga si ne naloži toliko, ali le malo. Tako bi si moral tudi kmetovalec svoje gospodarstvo vravnati. So kraji, v katerih je žita in zrnja na kupe dobiti in kmetovalec mora dolgo pot več milj daleč svoje blago na trg voziti, da ga le še spečati more. Pri tem pa potroški dolgega pota še všteti niso. Stročjevine, posebno pa grah se od domačih trgovcev za visoko ceno vvažva. In vendar bi tudi grah v tem kraju lepo rastel in dobro plenjal.

Po takih krajih bi pač kazalo, več grah sejati in pridelovati. V obče znano je da je grah dobra in v današnjih razmerah kljubu visoki ceni, še prav cena jed. Stari in mladi ga radi jedó, bodi si prikuha ali kot glavna jed.

Zato gotovo ne bode odveč, ako pozornost naših kmetovalcev na ta sadež obrnemo. So sicer nekteri kraji, po katerih so pridelovanje graha do cela popustiti morali, kjer je grahova kuka, ki se je iz Amerike k nam zatepel, grahove posejatve ali celo in vsaj po večem uničil. Pa ravno ta okoliščina je dokaz, da grah še vedno svojo ceno ima in zato bi morali kmetovalci po tistih krajih, po katerih se ta škodljivec še vgnjezdil ni, tega sadeža vse bolj poprijeti.

Kar se zemlje tiče, se more reči, da grah ravno ni izbirčen. Grah je z vsako zemljo zadovoljen. Le peščene in težke ilovite zemlje in potem mokre, skisane zemlje ne prenaša. Tudi žito ne stori na takih zemljiščih. Grah prospeva za vsakim drugim sadežem; tudi za oni sadež, ki se za grahom seje, se ni treba veliko bati, ker grah svojo hrano večidel iz globokejših plasti zemljišča in iz zraka vleče. Zato še pa tudi na novo pognojitev ni potrebna, celo škodljiva je, ker nova pognojitev rast slame pospešuje, semenu pa škoduje.

Ker grahova rastlina svoje korenine globoko poganja in tako svojo hrano iz globočine dobavlja in ker apno mnogo pripomaga, da se nerazkrojene hrane, ki se v zemlji nahajajo, razkrajajo, za to bi bilo dobro, da bi se njiva, ki je za grah namenjena, prej dobro z apnom potrosila, kar grahovi sadež tudi mnogo okus-

nejši napravi. Kajti iz apnene zemlje se da grah bolj ravnomerno in mehkeje skuhati od onega, ki je na zemlji vzrastel, v kateri ni posebno veliko apna. Tak grah ostane pri kuhi trd in brez boljšega okusa. Le to si je zapomniti, da sme kmetovalec z grahom kakor z lanom in deteljo le vsako deveto leto isto njivo obsejati.

Kar se tiče pripravljanja zemlje za grah, tako ta stvar ne zahteva ravno preveč skrbi in truda. Če je njiva plevela čista, se more po jarini spomladi z apnom potrositi, grah posejati in plitvo zaorati. Če je pa njiva plevelnata, takrat se mora pa večkrat in glockoko obdelati, to pa že jeseni. Sploh pa razumen kmetovalec njiv čez zimo ne pušča nepreoranih. Tudi se da grah med druge sadeže sejati, kar se dobro izplača. Nek razumen kmetovalec, je po rži oves z grahom vsakega pol brez pognojitve posejal. Zraven pa je bil na njivi enakih lastnosti in dobrote oves sam posejan. Ovsja je pridelal na vsaki njivi srednji pridelek, šest zrnj na seme. Na prvi njivi je imel pa še grah po vrhu. Računimo torej oves po 3 gld. za hektoliter, za grah pa po 9 gld., kakor je zdaj cena, tako je imel od prve njive okoli 30 gld. več od druge.

Taki poskusi bi se morali po več delati.

Kako amonijak v gnoju zadržati.

Najboljša moč v gnoju je ona tvarina, katero kemikarji ali ločbarji amonijak imenujejo. Ali ravno ta tvarina je zelo ubožna. Razkadi se kmalu v zrak in namesto močnega krepkega gnoja ostaja na gnojišču le nekaj pustih prstenin. Da se tedaj ta dragocena snov v gnoju ohrani, se priporoča to-le: Naj se pod v hlevu naredi iz lahke, suhe prsti, čez katero se potem še le nastelj razstilja in natresa. Prst posrka vso gnojšnjo in daje tako izvrsten gnoj. Nastelj ostaja po tem takem posebno suha. Pod imenovano prstijo, ki je le po 0.3—0.4 metre debelo natrošena, mora biti pa trden, najbolj ne prepuščajoč pod iz ilovice.

Pomoček proti pegam v obličju.

Raztopi se v roževi vodi benzoe, s katero tekočino se pege v obličju vsak dan vmivajo. Drugo sredstvo, ki pa vsakako nekoliko smrdi, so žvepova jetra v roževi vodi raztopljena. To sredstvo pomaga tudi proti tako imenovanim jetrenim pegam. Zvečer se pege z to tinkturo vtorejo in se zjutraj z benečanskim mjiplom umijejo.

Zapeka v črevesu pri žrebetih.

Ta bolezen se pri žrebetih navadno brž po porodu pojavlja. Tako imenovana žrebečja smola, ki se je v črevah žrebetu že v maternem telesu nabrala, se ni iz črev iztrebila in je v

njih obležala. Tu začne gnjiti in zavrevati in napravi tako črevesno vretje. Ta bolezen je po tem takem zelo nevarna, kajti ali vmori takoj po zapeki v črevesu, ali pa napravi drisko, katere nasledek je večidel tudi pogin živinčeta.

Najbolj so pozna žrebeta, ki so se konec aprila ali začetek majnika povrgla, tej bolezeni podvržena, ki navadno takrat nastaja, ko kobile nimajo ali nobenega, ali ne primernega, ali pa le premastno mleko. Kajti v maternem mleku je neka tvarina, katera je potrebna in sposobna imenovano smolo iz črevesa spraviti in tako zavrevanje te smole v črevesih zabraniti.

Da se tej bolezeni v okom pride, se morajo breje kobile pridno semtertje goniti in se mnogo gibati, predno storijo; klaja jim mora biti bolj zmerna in pičla, vsaj 14 dni pred porodom in primerni čas po njem. Kar se bolenih žrebet tiče, se jim mora obilno nasteljati, jih toplo odevati in če jih začne po črevesu grizti in se živinčeta začno po tleh valjati, morajo se na tleh pridržati. Dobro jim denejo mlačne klistire kamiličnega čaja, ki se morajo vsako pol ure ponavljati, vendar pa z veliko previdnostjo, ker se jih mlada živinčeta močno branijo in se jim zoperstavlja. Znotraj se jim daje ricinovega olja in če tega ni pri roki, lanenega olja 30—45 gramov na jedenkrat, kakor je živinčce močnejše ali slabejše. V olje se vpolje 1 ali dva jajčna rumenjaka, kateri zmesi se prilije polagoma $\frac{1}{4}$ litra studenčnice. To se živinčetu po dvakrat na dan zjutra in zvečer podaje. Ako je kaj vogljeno-kisle magnezije pri roki, tako je dobro, če se te onemu zdravilu po 4 gramov pridene.

Sejmi. 30. aprila v Dolu, Konjicah, Studenicah; 1. maja pri sv. Barbari v Halozah, v Celju, pri sv. 3 Kraljih, na Hajdinu, na Muti, na Ljubnem, v Lipnici, v Trbovljah, v Velenju; 3. maja pri sv. Križu pri Ljutomeru, v Pod-sredi, Loki, na Ptujski gori, v Selnici na Dravi; 4. maja pri sv. Jurju pri Celju, na Gomilskem, v Konjicah, v Gornjemgradu, Vidmu, Slov. Bistrici; 7. maja v Brežicah, Ormužu, Rogatcu

Dopisi.

Od Velke. Kakor iz zanesljivega vira vem, bili so se napotili trije gospodje, ravnatelji železniških postaj v Vuhredu, na Breznem in v Šent-Lovrencu, k Sonsovim na Brezno. Govori se, da so imeli zato poseben namen. Pri Milemotu se pogrešajo lepi prostori za obhajanje šulvereinskih burk; kajti kréma pri Milemotu je jako priprosta, pri Sonsovih pa so prostori za gospode. Šli so tedaj bojda ovi gospodje tje čez Dravo moledovat gospo oštarico, naj bi privolila, da se stolica nemškega šulvereina prenese iz Velke od Milemota v Sonsove sobane

na Brezno. A glej! Gospa odbije laskavo prošnjo. Šulvereinski prvaki so zbog tega precej poparjeni.

„Biti slovenske krvi bodi Slovincem ponos!“ Neka bledolična gospodična na Velki, katera bi naj deco v šoli mili materni jezik učila, pa je menda drugih misli, nego naš slavni pesnik, kajti ta gospodična je z ovimi tremi gospodi šla na Brezno brž čas za mešetarico. Ta gospodična je bojda iz Ljubljane doma. Slovenka, Ljubljancanka! ko bi vedele v Ljubljani vaše slovenske sestrice, kako se na Štirskem za prajzovski šulverein poganjate, kaj bi neki storile z vami, ko bi vkup prišle? Mi svetujemo, da omenjena učiteljica še za časa sama sebe spozna ter iz lokave poti krene na pošteno slovensko stezo. Ob jednom pa opomnimo, da učitelji in učiteljice na slovenskem Štajerju imajo slovensko deco pred sebo, katera le slovensko ume. Podučujte torej našo mladež v njenem slovenskem jeziku, sicer bote z vsem svojim podučevanjem le prazno slamo mlatili!

Iz Ptujca. (Ali imamo pomoč proti oderuhom?) Oderuhi nahajajo se po vsem svetu; oderuštvo je nadloga, ki tare razne narode in zatorej ni redka, pa tudi ne nova prikazen. Tudi pri nas v Ptujskem okraju je kuga oderuštva jako razširjena; oderuhi se nahajajo med meščani in vaščani, odirajo bogatini, nekteri trgovci, obrtniki in kmetje, odirajo taki ljudje, ki so se svoje dni kaj učili, pa tudi taki, ki se niso ničesar učili, ki neznajo niti pisati, niti brati. Od kod pride to? Meni sta znana dva glavna vzroka ali izvira. Prvi vzrok je ta, ker se nekaj let sem med bivalstvom uboštvo hudo širi, posebno po Halozah in gornjem polji; drugi je ta, ker smo sosedi Hrvatske, kjer je oderuško židovstvo, kakor na Ogrskem in Poljskem doma, in ker tega vedno več s Hrvatskega k nam prihaja in se med nami naseljuje. Uboštvo Haložanov zakrivili so deloma ti sami, ker so slabo gospodarili in zapravljali, dokler so gorice rodile in je vino imelo ceno, deloma tista gospoda — posebno Ptujca, — s kojo so se Haložani začeli rano bratiti; s kojo so barantali, od katere so jemali živež in denar na posodo, deloma slaba leta. Zdaj nahajajo se Haložani v takem položaji, da se človeku zdi, da jim ni več pomagati. Kmet je v Halozah redka prikazen; največ posestev in najlepša posestva nahajajo se v tujih rokah; prejšnji gospodarji so viničarji in hlapci; oni posestniki domačini pa, ki še so, so zadolženi, nemajo živine, nemajo skoro živeža, ker jim manjka njiv, da bi si ga sami pridelali in denarja, da bi kupovali živino in živež, ker gorice ne rodijo. Prebivalci gornjega polja poubožajo, ker je zemlja nerodovitna, a so vendar močno obdačeni. Kdor potrebuje denar in si ga ne more pridelati ali zaslužiti, mora si ga izpo-

soditi. Tako je, tako je bilo, tako bo. Haložan zahajal je rad in pogosto v mesto, ko je imel cvenk; pa tudi potem, ko ga ni bilo več, ko je bil „suh“, šel je v mesto cvenka iskat, si ga izposodit. Ako je imel lepo posestvo z ugodno lego, ako je imel soseda gospoda, kateremu je bilo do tega, da dobi kmeta v roke, da povekša svoje posestvo pridobivši sosednega kmečkega, ter je obljubil mastne obresti, najmenje 10⁰/₀ — in za „dobroto“ vsako leto par polovnjakov vina, posrečilo se mu je, da ga je „gospod sosed“ uslišal, da se ga je usmilil ter mu je posodil potrebne novce. Tako je začelo oderuštvo na domačih tleh prve klice poganjati.

(Dalje prihodnjič.)

Iz Ljubljane. (Hudodelstvo.) „Slovenec“ piše: Neki devetletni deček iz vasi „Cerkvišče“ v fari Podzemelj, pasel je v logu poleg domače vasi svinje; blizo njega je pa drugi 14letni deček tolkel na cesti kamenje. Tu pride po cesti tuj človek, ogovori dečka, ki je kamenje tolkel ter ga prosi, naj mu pokaže pot proti Črnomlju in zato mu obljubi deset krajcarjev. Ko ta 14letni deček noče ž njim iti, gre tujec k onemu, ki sprejme desetico in gre nekoliko časa daleč ž njim. Nič več se ni vrnil k svoji čedi in ne k svojim staršem. Ta tujec, prava divja zver v človeški podobi, ga je zaklal v grmu in ostudno razmesaril. — Ko pridejo zvečer svinje same brez dečka domu, so mislili njegovih starši, da je kje v logu zaspal in ga gredo nemudoma iskat. Ali kako se vstrašijo, ko ga v gledajo vsega krvavega ležati pod grmom! Bil je že mrtev in odrezan mu je bil del telesa. Oni deček na cesti pa je še vedno kamenje tolkel, ne da bi bil kaj videl ali slišal, kaj se je z njegovim tovarišem zgodilo. Ko so mu sporočili, kaj se je zgodilo, je povedal, da je prišel mimo prav čedno, meščansko oblečen človek, ki je spravil umorjenega saboj, ker on ni hotel ž njim iti. Obleka tujčeva je bila črna. Brodar ob Kolpi je pa pozneje naznanil, da se je tisti večer prav takošen človek prepeljal čez Kolpo in jo potem mahnil proti Karlovcu. Sodnija vse moči napenja, da bi zasledila morilca, pa do sedaj še ni nič gotovega znanega.

Oseba hudodelnikova kakor tudi to, da se je hudobija zgodila pred Veliko nočjo in sicer na nedoraslem dečku, je dala povod, da se tu po Dolenjskem kakor tudi po sosednjem Hrvaškem enoglasno sodi, da mora biti vzrok ostudnega umora židovski — talmudski fanatizem in talmudski velikonočni obred, ki potrebuje kristijanske krvi.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Presvitli cesar so s patentom dne 23. aprila razpustili državni zbor

ter ukazali, da se takoj razpišejo nove volitve. Volitve bodo po celi državi dognane v ednem tednu. Za volitve na Štajerskem so odločeni naslednji dnevi t. l.: 1. v kmečkih občinah 2. junija, 2. v mestih in trgih 5. junija, 3. za trgovsko in obrtniško zbornico 8. junija, 4. za veleposestnike 9. junija. — Presvitli cesar bodo 2. maja v Budimpeštu slovesno odprli deželno razstavo. Pri tej priliki bodo vsi udje cesarske hiše pričujoči. — Liberalci so izdali ravno tisti den, kakor so imeli presvitli cesar na Dunaji prestolni govor, volilni manifest, zaradi katerega je bilo 5 liberalnih listov konfisciranih. Konfiskacija bila je od vlade potrjena, a deželna sodnija je liste oprostila. — Dvorni svetovalec Lienbacher stavil je predlog, da bi se v prihodnjem državnem zboru konservativni Nemci združili pod njegovo zastavo in se tako od Slovanov odcepili, kedar bi bil kak predlog na dnevnom redu, ki bi se Slovanstva dotikal. Zoper ta predlog jeli so se skoro vsi konservativni časopisi oglašati. — Pri konferenci katero so avstrijski škofje na Dunaji imeli, se niso samo posvetovali o kongruji; sestavili so namreč „memorandum“, v katerem zahtevajo krščansko vzgojo otrok v narodnih in srednjih šolah, katoliške učitelje, posvečevanje nedelj in praznikov itd.; tudi govori „memorandum“ o cerkveni upravi verskega zaklada — Ogerski vladni list „Budepesti Közlöny“ piše, da se je načrt postavbe o preosnovi ogerske zbornice magnatov sprejel, z vsemi spremembami, katere je zbornica magnatov želela. Tako je ta reč dognana, o kateri se je toliko po časnikih pisalo. — Govori se, da Gališki deželni zbor se snide sredi junija; drugi deželni zbori bodo bržčas zborovali v oktobru. — Iz Krškega na Kranjskem se piše, da so si občine tamošnjega sodnijskega okraja postavile dosedanjega državnega poslanca g. Viljema Pfeiferja ednoglasno za kandidata.

Vnanje države. Na Francoskem se ministri pogosto menjajo. Pred nekterimi tedni bilo je novo ministerstvo sestavljeno in že se je finančni minister svojemu poslovanju odpovedal zaradi bolehnosti. Prepir med Francozko in Egiptovsko vlado še ni poravnan; Francoski namestnik generalnega konzula je dobil od vlade povelje diplomatsko poslovanje vstaviti in oditi. — V afganskem vprašanju ni nobene spremembe. Zato nihče ne ve, bode-li mir, ali vojna. Ruski listi si sicer prizadevajo dokazati, da bi za obe državi dobro bilo, če bi se mir napravil, vendar pa se Rusi in Angleži pripravljajo na vojno. Rusko vojno ministerstvo je ukazalo, da se pri vseh polkih subalterni častniki pomnožijo od jednega do sedem. Hitro se še ne bode vojna začela, ker angleška kraljica ni doma. Po postavi pa se vojna ne more začeti brez privoljenja obeh zbornic in kraljice. — Na Nemškem so v državnem zboru stavili predlog, da bi

smeli katoliški duhovniki brez kazni meševati in zakramente deliti, državni zbor pa je predlog zavrgel s 169 proti 127 glasovi. To je cvet kulturne borbe! Ko se je cesar Viljelm 26. t. m. pred angleško poslaništvo pripeljal, skočil je mlad človek k vozu in na gredico; oslabelost uma ga je napotila k temu koraku. Nemčija hoče pri angleško-ruskem sporu ostati popolnoma nevtralna. — Na Španskem so zopet prišli na sled zaroti med vojščaki; v Andaluziji so torej več častnikov zaprli. — Na Grškem so pri volitvah ministri propali ter se zaradi tega odpovedali; kralj je odpoved ministerstva sprejel; vodja opozicije, Delyannis, prevzel je sestavo novega ministerstva. — Bulgari so slovesno praznovali tisučletnico sv. Metodija. — Časniki pišejo, da je v Bergamu na Laškem kolera in da so se uradno udušila brzojavna poročila; uradno pa se poroča, da je jedino v okraju Bergamo jeden starček zbolel za kolero. — V Kahiri je 7 ljudi za kolero pomrlo.

Za poduk in kratek čas.

Kuga na slov. Štajerskem.

Prej ko ne je l. 1646 dobila tudi farna cerkev sv. Vida kapelo sv. Roka, ali pa oltar sv. Boštjana.

L. 1645 je bilo tudi za ljutomerske gorice osodepolno, kajti tudi ondi je morilka svojo žetev obhajala. Pri sv. Miklavžu jih je kuga mnogo podavila; tudi župnika se je bila lotila, vendar pa je srečno okreval. L. 1646 so ga hteli v Središče prestaviti, ali tržani so se temu ustavljali in poslali več pritožb v Gradec. V nekem pismu, ki ga je v tej zadevi pisal Središki župan dne 10. febr. l. 1646 Sekovskemu knezoškofu, čitati je sledeče: „Dovolj britkosti in strahu smo uže zaradi pomora prestali, in zdaj naj bi še prišel za župnika k nam Martin Arič od sv. Miklavža, ki je kugo imel in tudi sam pravi, da mu kužne bule še niso celo zacelile; — kdo ga bo k sebi v hišo pustil? Kako lahko se huda bolezen vtepe zopet k nam in od nas še v Medjimurje, kjer je komaj prenehala.“ Soditi po tem, morala je kuga l. 1645 hudo daviti tudi v Središči. Isto razvidimo vse bolj še iz prošnjega pisma, ktero so Središčani na praznik sv. treh kraljev l. 1648 deželni vladi v Gradec poslali. V njem prosijo, naj bi jim z ozirom na mnogovrstne nesreče, ki so jih bile v pretečenih letih zadele, štibro ali celó zbrisali ali pa vsaj zdatno znižali. Pravijo med drugim: „Vsled nesrečne kuge, ki nas je bila obiskala, stoji polovica hiš praznih in ni dobiti za najboljšo plačo človeka, ki bi delati pomagal.“

Od l. 1646 naprej je morilka Ptuj in okolici prizanesla celih dvajset let, in ljudje so

na njo celo pozabili. Ko pa je l. 1664 vlada Ptujane opozorila, naj mestna vrata dobro stražijo in pazijo, da kuge, ki se je bila ne le v Lučah, ampak tudi v okolici zopet prikazala, v mesto ne dobijo, bilo je vse po koncu. Skrbno so stražili, pa tudi prosili Boga, naj jih pred grozno smrtjo milostljivo obvaruje. In v teh letih je kuga mestu brž ko ne prizanesla, pač pa je na spodnjem ptujskem polju davila. Če greš iz Ptuja po veliki cesti v Borl, zagledaš, preden prideš v Bukovce, tik ceste na levi visok kamenit steber. Na njem bereš: „Ivan Janshekovich 1668“. Po obliki je kužen križ, in v obče še dendenes trdijo ljudje, da so ondi pokopani za časa hudega pomora umrli, kar je toliko verjetniše, ker še okoli križa kedaj bodi izzorjejo človeške kosti.

Čez četrty leta, namreč l. 1672 so okusili Ptujčani zopet enkrat kuge grozno moč. Kakor l. 872, priletela je tudi v tem letu na Ptujsko polje tolika množina kobilic, da so enako oblaku solnce zakrivale. Na poljskih sadežih napravile so mnogo škode, a večje gorje še je jim sledilo. Hud veter namreč je požrešne kobilice zagnal v Dravo, kjer so se potopile. Vtopljene so valovi na suho poplavili. Začele so gnjiti in širiti strašen smrad. Vsled tega je nastala v Ptujki kuga, za katero je umrlo toliko ljudi, da še niso mogli nekterih takoj pokopati. L. 1673 je sicer prenehala, pa le, da bi začela čez nekaj let zopet daviti, ne le v Ptujki, ampak po vsej okolici.

Po dravskem polju, posebno po zgornjem niže Maribora pobirala je kuga svoja žrtva semtertje uže l. 1679, pa za Ptuj se je začela doba britkosti še le z l. 1680. Takoj v spomladi se je morilka oglasila v mestu. Od 29. aprila do 16. junija pobrala je uže 69 ljudi. Meseca julija je nenadoma prenehala, pa v avgustu je začela zopet daviti ter je precej časa davila tako hudo, kakor uže dolgo ne. Do konca novembra je bilo v mestu 54 hiš zaprtih, iz katerih je kuga pobrala 274 ljudi. Bolj premožni meščani so odbežali k vinogradom; pa tudi manj premožni so hodili sem in tje, dokler tega ni vlada ostro prepovedala. Ker so pa vkljub temu nekteri še vendarle se v mesto povračevali, razstavil je kužni nadzornik Jurij Gabriel Prantner unkraj Drave oboroženo stražo, ki bi vhod v mesto vsakemu zabranila. Ali zemljiška gosposka je še pri vsem tem klicala iz neokuženih krajev svoje podložne v Ptuj na raboto, zaradi česar jo je kužni komisar Karol Žiga grof Gaisruck ostro pokaral in jej pod kaznijo 1000 cekinov prepovedal, podložne v mesto klicati. Vrh tega je dal en del mosta podreti, da bi mesto bilo od Haloz in gornjega polja celó ločeno. Pa vse te naredbe bile so žalibog zastoj; — prišle so prepozno, kajti kuga, zanesena iz mesta na deželo, davila je tudi v okolici.

V Halozah je kuga najhujše morila okoli sv. Trojice. Vlada je nastavila tje kot kužna duhovnika dva frančiškana iz Ormožkega samostana. Ali bolnih je bilo preveč, poti predaljnji in pretežavni, zato je meseca septembra prosila komisija samostanskega prednika v Ormožu, naj tje pošlje še tri redovnike, „da ubogi okuženi ljudje ne bodo brez tolažbe in sv. zakramentov umirali.“ (Dalje prihodnjič.)

Smešnica 18. Kmetič pride ravno iz sodnije ter gre k svojemu advokatu, da poravnava svoj račun. Ko ga plača, pa vpraša prav nedolžno: Dovolite mi, gospod, še eno vprašanje! No, oče, reče odvetnik, le povejte, kaj še imate na srcu! — Vidite, reče kmetič, nek človek me je grdo ogoljufal, mu li smem reči brez kazni: „Ti lump, goljuf...“ Odvetnik odkima ter reče: Ne, tega pa ne smete reči, lahko vas toži za to. No, če je pa tako, odreže se kmetič, vam pa raji ne rečem.

Razne stvari.

(Njih ekscelenca mil. knez in škof) so v nedeljo 26. aprila šolskim sestram v Mariboru blagoslovili temeljni kamen za novo cerkvice, katero bodo stavile na čast Marije Brezmadežne.

(V stolni cerkvi) bodo Šmarnice vsako večer ob 7. uri. Imeli bodo jih vlč. g. stolni župnik.

(V abilo.) V očigled bližajočih se volitev državnih poslancev napravi kat. pol. društvo v Konjicah v nedeljo 10. maja ob 1/2 3. uri popoldne občni zbor. K udeležbi vabi odbor.

(Cesarsko darilo) v znesku 300 fl., katero je Nj. velič. po toči 1. avg. 1884 hudo poškodovanim srenjam: Mrčno selo, Velkikamen in Koprivnica podariti blagovolilo, razdelilo se je dne 2. marea po občinskih predstojnikih med nesrečne posestnike. Bog povrni blagemu in dobrotljivemu vladarju stotisočkrat!

Predstojnik.

(Novo šolo v Račji) bodo prihodnjo nedeljo 3. maja popoldne ob 4. uri slovesno blagoslovili.

(Nesreča) v Šerbaumovem paromlinu se je zgodila 26. t. m. zvečer; dva pomagata sta hotela z drugega nadstropja priti v prvo, torej se vsedeta v zato pripravljeni stroj, pri katerem pa se je jermen vtrgal ter sta pala do tal. Oba so spravili v tukajšnjo bolnišnico.

(Potres) so čutili 23. t. m. zvečer v Konjicah. Štiri sekunde je zastala voda po vseh cevih po trgu napeljanih in pod zemljo se je slišalo nekako šumenje.

(Čisto nepotrebna) je nameravana „Ortsgruppe“ nemškega šulvereina v Poličanah in Poličančani bodo boljše storili, če z denarjem podpirajo domačo šolo, ne pa šulverein.

(Pri sv. Magdaleni) v Mariboru se bode prihodnjo nedeljo slovesno blagoslovila podoba Lurške Matere Božje. Ob 1/2 9. uri bode procesija, potem pridiga in velika meša. Popoldne ob 3. uri slov. pridiga in večernice, zvečer ob 7. uri nemška pridiga in litanije. V ponedeljek in torek je zjutraj ob 5. uri sv. meša s blagoslovom, slov. pridiga in velika meša, zvečer ob 7. uri nemška pridiga in litanije.

(Novo gledališče) v Szegedinu je pogorelo.

(Umrli) je v Sekovski škofiji č. g. Janez Nep. Schmidl, rojen Mariborčan, priden duhovnik.

(V ognjeniku Etni) strašno vre; neprenehoma se čuje v gori tako strašno bobnenje, kakoršno je navadno ob velikih potresih. Na Španjskem so se tudi potresi zopet ponavljali.

(Liberalci) so izdali o priliki pustolnega govora volilni manifest, zaradi katerega je bilo 5 liberalnih listov konfisciranih konfiskacija je bila od vlade potrjena, a deželna sodnija je liste oprostila.

(Vč. g. Benedikt Hrtiš) postal je kvar-dijan Ptujkega samostana. Čestitamo!

(Vožnja) v Velehrad velja za Slovence samo 21 fl. 50 kr. tje in nazaj.

(Ormuška posojilnica) močno napreduje. Denarni promet se je v l. 1884 povečal za 103.178 fl. Rezervni fond znaša 5393 fl., hranilne vloge narastle so na 23.864 fl. Le vrlo naprej!

(Ptujsko učiteljsko društvo) priredi 6. maja t. l. izlet k sv. Lovrencu v Slov. goric. kjer bode tudi zborovalo. Ob 10. uri je velika sv. maša. Skupni obed je pri g. Koserju.

(Ljudske knjižice) izšel je 8. zvezek. Vsebina: „Za očin dom“ konec; in začetek povesti: „Mati in sin“.

(Duhovske spremembe v Lav. škofiji.) Prestavljeni so č. gg. kaplani: J. Žnidarič h Kapeli pri Radgoni, Ivan Bohonec k sv. Lenartu v slov. gor. in Fr. Rojko v Cirkovce.

(Velik jedec.) Od časa Ludovika XIV., ki je bil, kakor znano, jeden največjih jedcev sveta, morda ni bilo slavnega moža, ki bi mu bila šla jed tako v slast, kakor umršemu skladatelju Abtu. Njegove so besede: „Goska je lep ptič, samo jedno napako ima; za jednega je namreč nekoliko prevelika, za dva pa zopet mnogo premajhna.“ — Ko je Abt nekega večera nekako vesel iz gostilne šel, nagovori ga nekov znanec: „No, gospod dvorni kapelnik, nocoj ste imeli gotovo prav fino večerjo?“ — „No, kakor se vzame“, odgovori ta, „bil je puran.“ — „Pa vas je bilo več oseb pri večerji?“ — „No, to ravno ne, bila sva dva: samo jaz, pa puran!“

(Za družbo duhovnikov) so vplačali č. gg. Govedić 23 fl., Čagran 2 fl., Srabotnik 1 fl., Žnidarič 1 fl.

Loterijne številke:

V Trstu 25. aprila 1885: 54, 51, 4, 79, 70
 V Linci " " 8, 66, 55, 13, 46
 Prihodnje srečkanje 9. maja 1885.

V Jan. Leon-ovi tiskarni

je izšla:

„Ljudska knjižnica“.

VIII. snopič, ki obsega 4 tiskane pole; prinesel je:
 Pripovedko „Za očin dom“. (Dalje) in
 „Mati in sin“.

„Ljudska knjižnica“ velja za četrto leta 48 kr.,
 za pol leta 90 kr., za celo leto 1 fl. 70 kr.
 Pojedini snopiči veljajo 6 kr. s poštnino
 vred 8 kr.

Naznanilo.

V zalogi podpisane bukvarne so izšle
 „Šmarnice“ za leto 1885 z naslovom:

AVE MARIJA!

Podnčljivo razlaganje molitve „Češčena si Marija!“

Za Šmarnično opravilo spisal

JOŽEF KERČON,

duhoven ljubljanske škofije.

Z dovoljenjem visokočastitega kapitelvikarstva
 ljubljanske škofije.

XII, 338 str.

Te „Šmarnice“ se odlikujejo po posebno
 dobro odbrani tvarini in praktični izdelavi.
 Že ime preč. gosp. pisatelja, vnetega pospeše-
 vatelja Marijine slave, je porok, da bo ta pre-
 lepa Marijina knjiga v srcih vernih Slovencev
 na novo poživila ljubezen in vdanost do pre-
 čiste Device in Matere Marije ter posebno dobro
 služila prelepi majnikovi pobožnosti.

Tvarina je tako-le razvrstena:

Materni dom — Marijina prva daritev — Mati, po-
 zdravljena od Boga — Mati, pozdravljena od ljudi — Ma-
 terni ime (2) — Materno srce (2) — Materna čast — Ma-
 terni slava (2) — Materni dar (4) — Materna sreča (3)
 — Materna moč (3) — Materna bolečina (3) — Materni
 blagoslov (4) — Materna zvestoba (2) — Materna beseda
 za slovo — Pridejana je sv. maša, molitve po vsaki tih
 maši, lavretanske litanije in sv. križev pot.

Cena te knjige je naslednja:

Vežane v pol usnji fl. —.90
 „ vse v usnji „ 1.—
 „ „ „ zлата obreza „ 1.20

Po pošti 10 kr. več. Kdor jih 12 skupno
 naroči, dobi ene za nameček.

2—2

Katoliška bukvarna v Ljubljani.

Prostovoljna prodaja.

2-2

Lepo posestvo poleg cerkve sv. Jurja,
 lep vrt z mladim sadnim drevjem nasajen, zra-
 ven hrama studenec, vse v najboljšem stanu
 za vsako gospodarstvo ali kupčijo pripravljeno.
 Več pové

Ana Planer,

pri sv. Jurju pošta sv. Lenart
 v slovenskih goricah.

Praktikanta

iz dobre hiše, ki je dovršil vsaj spodnje sred-
 nje šole ter je slovenščine in nemščine zmožen,
 išče slovenska tvrdka v Trstu.

Ponudbe naj se pošiljajo: G G št. 3 poste
 restante v Trstu. 2—2

Priporočba.

Podpisani si usoja častitim trgovcem in
 stavbarjem vsako v njegovo stroko spadajoče
 ključavničarsko delo priporočati.

Tudi opozarja lastnike fabrik in polje-
 delskih strojev, da vsaki liv iz železa (do 200 kg.),
 iz kovine in cinka po poslanih modelih ali pa
 po zriskih in podatkih izvrši. Zlomljeni livni
 deli se vnovič lijejo, ako se mu ovi deli poš-
 ljejo. Pogoji so ceni. Modeli se zaračunijo po
 lastni kupni ceni.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Lorber,

ključavničar in livar železa in kovine

v Žavcu (Sachsenfeld).

2—2

Železniška postaja: Celje.

Izvrsten med

(garantiran pitanec),

v plehastih škatljah po 5 kil (kilo
 po 60 kr.), škatlja 30 kr.,

se dobiva proti poštnemu povzetju
 ali pa proti gotovi plači pri

Oroslavu Dolencu,

svečarji v Ljubljani.

7-10